

SDRUŽENÍ PRO JEČMEN A SLAD V ROCE 2011

PŘEDSTAVENSTVO

Sdružení pro ječmen a slad

Úvod

Sdružení pro ječmen a slad (www.sjs.ic.cz). Právní vznik 9.1.2006, veřejná činnost vyvíjena od roku 2003

Členové představenstva sdružení

Ing. Radomír Běhal - Ditana spol. s r. o., Velká Bystřice
Ing. Lubomír Jurášek - MSK Kroměříž a.s., místopředseda
Ing. Zdeněk Kolman - Agrospol Velká Bystřice s.r.o.
Ing. Jan Křováček, Ph.D. – Sdružení pěstitelů cukrovky a ČZU Praha
Prof. Ing. Jan Vašák, CSc., Česká zemědělská univerzita v Praze, předseda představenstva

Ředitelka sdružení

Ing. Alena Bezdíčková, Ph.D. - Ditana spol. s r. o., Velká Bystřice
Ekonomka: Ivana Klapalová – Ditana spol. s r. o., Velká Bystřice

Konzultační skupina

Ing. Ladislav Černý, Ph.D., ČZU Praha
Dr. Ing. Luděk Hřivna – Mendelova univerzita Brno
Ing. Karel Klem, Ph.D. – ČAV Brno
Ing. Vratislav Psota, CSc. – VÚPS Brno
Ing. Marie Váňová, CSc. – VÚ obilnářský Kroměříž, vedoucí skupiny

Revizní komise

Ing. Lubomír Klézl - ZS Pobečví a.s., Rokytnice u Přerova, předseda
Ing. Karel Sikora, Ph.D.– Dow AgroSciences, s.r.o., Praha
Ing. Helena Zukalová, CSc. - ČZU Praha

Akce Sladovnický ječmen – přiměřená ekonomika, vysoký výnos a kvalita zrna. Semináře se sborníkem před zahájením setí ječmene.

8.2.2010 ..... Libčany o. H. Králové - 55 účastníků
9.2.2010 ..... ČZU Praha Suchdol - 60 účastníků
10.2.2010 ..... Mendelu Brno – 50 účastníků
11.2.2010 ..... Velký Týnec -Vsisko u Olomouce - 80 osob

SUMA 2010 je 245 účastníků a 4 místa, 2009 bylo 280 účastníků a 4 místa, 2008 je 330 účastníků a 4 místa, 2007 je 360 účastníků na 4 místech, v r. 2006 celkem 310 osob na 5 místech.

Kompendium SJS – každoročně vydávané pod redakcí Ing. L.Černého, Ph.D. při příležitosti jarních seminářů.
Metodika SJS – během roku 2009 a 2010 ji připravil Ing. R.Běhal a je k dispozici členům SJS od únorových seminářů v roce 2010.

Polní dny, na kterých nechybíme

CELKEM ve dnech 26.5.2010 V.Týnec Vsisko, 27.5. Bělá/Jedlá o.H.Brod, 28.5. Žíželice/Ohaře o.Nymburk, 11.6. Č.Újezd o.Praha západ, 18.6. Mžany o.Hradec Králové to je 5 akcí a 184 účastníků celkem. V roce 2009 bylo 279 účastníků a 7 akcí, v roce 2008 6 akcí a 153 osob (2007 180 osob a 6 akcí, 2006 160 na 6 akcí) plus 2008 akce v SR (Levice 19.6., účast 90 osob) s vlastním pokusem a v roce 2009 obdobně Levice (bez pokusu) a cca 90 osob.

Další činnosti

- V roce 2010 byly obhájeny dvě doktorské disertační práce (Ph.D.) na ČZU Praha, a to Ing. Ondřej Dvořák, Ph.D. k problematice vlivu reziduí z herbicidů aplikovaných k ozimé řepce na následně vysetý jarní ječmen a práce Ing. Martina Hájka, Ph.D. k problematice komplexních pěstitelských technologií ječmene sladovnického ve vztahu k jeho výnosům, ekonomice a kvalitě produkce. Tyto práce vznikly v přímé součinnosti se SJS a ukončily komplexní výchovu odborníků na jarní ječmen po předchozích obhajobách Ing. Ladislava Černého, Ph.D. a Ing. Jana Křováčka, Ph.D.

- Poradenství k systému ochrany ječmene a k výživě dle rozborů (Ditana, ZVÚ, MZLU)
  - Všichni členové SJS obdrželi informaci možnosti využit ve 2 akreditovaných laboratořích (laboratoř Malý Postoloprty a Litolab Litovel) zvýhodněné rozborů AAR (rozborů rostlin) s odborným vyhodnocením a následným doporučením
  - všichni členové SJS obdrželi během vegetace aktuálně 3x sdělení o:
    - výživě, řešení ovsa hluchého, pcháče, fungicidní ochrana v poč. vegetace
    - k regulátorům růstu – obecné zásady
    - fungicidní ochrana v druhé polovině vegetace
  - na těchto informacích se podílel Ing. Klem, Ing. Bezdičková, Dr. Hřivna
- pro potřeby pěstitelů za významné podpory dodavatelů vstupů se zakládají na 3 místech (Č. Újezd u

Prahy, Kroměříž, V. Bystřice) rozsáhlé (více než 2000 parcel) pokusy

- mimo to se ve spolupráci s pěstiteli (Jedlá o. H.Brod, Ohaře o.Kolín, V.Hoštice o.Opava, V.Týnec o.Olomouc, Č.Újezd o. Praha západ, Mžany o.Hr.Králové) zakládají a návazně vyhodnocují pokusy s komplexní technologií sladovnického ječmene

Vybrané údaje o Sdružení pro ječmen a slad.

Ukazatel/Období	2006	2007	2008	2009	2010
Počet členů	51	64	74	75	73
Výměra (ha)	4 498	5 136	7 136	7 400	7 430

Přihlášky do SJS je možné obdržet prostřednictvím: Sdružení pro ječmen a slad, ul. ČSA 780, 783 53 Velká Bystřice

Kontaktní osoba: Ing. Alena Bezdičková, PhD., tel.: 585110332, mail: bezdickova@ditana.cz

Ječmen sladovnický a jeho možnosti.

Pokud zvážíme trendy změn ekonomiky, vezmeme do úvahy jako realitu oteplování klimatu, zhodnotíme možnosti velkovýměrového zemědělství, vyspělost a agronomické znalosti v zemědělství ČR pak očekáváme tuto orientaci rostlinné produkce ČR:

- na plodiny s potřebou jednotné a vysoké kvality - osiva, sadba a sladovnický ječmen
- na produkci „maloobjemových specialit ve velkém“ - mák, hořčice, osiva, slad
- na tržní plodiny, které zlepšují půdní úrodnost - tedy na řepku, mák, hořčici
- na veškerou produkci, která bude vyžadovat vyšší úroveň znalostí. Jsou to opět osiva, sadba, sladovnický ječmen a mák, doplněné řepkou a hořčicí
- v důsledku vysoké produktivity a oteplování se výrazně rozšíří i pěstování zrnové kukuřice
- značně roste význam plodin pro výrobu bioenergie – silážní kukuřice a čirok na bioplyn, ozimá řepka na bionaftu.

Současně se ovšem musí brát do úvahy i další vlivy. Například produkci hořčice silně omezí konkurence z Ukrajiny, která má pro tuto plodinu ještě lepší podmínky, dané nejen velkovýměrovým pěstováním, ale hlavně úrodností půdy. Produkci máku a tím i jeho cenu omezuje rychle vznikající jeho průmyslové zpracování – mletí, přislažování, doplňování různými komponenty. Tím se snižuje jeho spotřeba. Tento náhražkový systém zasáhl i pivovarnictví, tedy spotřebu sladu. Místo 15 – 20 kg sladu na 100 l piva se jeho spotřeba u tzv. europiv, které ale ovládají ohromný segment supermarketového trhu – snižuje o nejméně třetinu. Chybějící zkvasitelný cukr se dodává v různých náhražkách, surogátech, např. v izoglukóze. Nekvalitní pivo ovšem omezuje spotřebu piva. K této nekvalitě přispívá i průmyslový systém vaření piva.

Dalším rizikem jsou levná vína. Alkohol v nich obsažený není na rozdíl od alkoholu v pivu zatížený spotřební daní. To a další výhody – např. vinotéky se sudovým vínem čepovaným do přinesených PET lahví – výrazně sráží cenu vína. V současnosti je běžné, že v supermarketu stojí 1 litr vína v krabici či ve skleněném demižonu méně, než 0,5 litru kvalitnějšího piva v láhvi. K tomu ještě přistupuje ekonomická krize a výsledkem jsou téměř prázdné pivní restaurace. Je sice faktem, že z toho těží malé pivovary, které dokonce kvalitu piva zvýšily, ale celkově je pivovarnictví v kleštích spotřeby, kvality, ceny, konkurence levných vín a levného alkoholu.

To jsou rizika, která ovlivňují orientaci na produkci kvalitního sladovnického ječmene. Výsledkem je pokles produkce jarního ječmene (tab. 1 a 2) a hlavně to, že cena sladovnického ječmene zaostala za cenou potravinářské pšenice (listopad 2010 – potravinářská pšenice 4558 Kč/t, sladovnický ječmen 4017 Kč/t – údaje dle ČSÚ – tab.4, 5 a 6). Ta je totiž standardně vždy nižší. Na tom mají nesporný vliv i sladovny a pivovary. Ty vlivem pivovarnické krize hledají jakékoliv úspory a méně platit za sladovnický ječmen – tedy mít levnější slad, je úspora každému jasná. Výsledkem je pak zhoršená kvalita piva a další pokles odbytu.

Na druhou stranu tyto vlivy zasahují celou EU²⁷ a systém náhražek má své hranice. Produkce ječmene v EU výrazně klesá a i když stagnuje až klesá také potravinářská spotřeba (tab.2) zásoby ječmene se v roce 2011 dostanou na nulu, respektive by bylo nutno ječmen dovézt. Protože ale EU s podílem cca 43% ze světové produkce ječmene (tab.3), je jeho hlavním producentem, tyto dovozy jsou prakticky vyloučené. Navíc nekorespondují s politikou EU, ani s její zhoršenou ekonomickou situací.

Tab. 1. Ječmen ve světě Výpočet z USDA, prosinec 2010.

Ročník	Výnos (t/ha)	Produkce (mil.t)	Spotřeba (mil.t)		Zásoby (%)
			Celkem	Potravinářská	
1990/1	2,5	180	176	45	18
1995/6	2,1	141	151	43	15
2000/1	2,5	133	134	40	17
2005/6	2,4	136	141	44	21
2009/0	2,7	150	144	44	27
2010/1	2,5	124	139	44	18
Výsledek		- 16 mil.t	- 15 mil.t		6%

Tab.2 Údaje o produkci ječmene v EU₂₇ (vypočteno z údajů USDA, prosinec 2010).

Ročník	Výnos (t/ha)	Produkce (mil.t)	Spotřeba (mil.t)	Zásoby z produkce (%)	
				Celkem	Potravinářská
2006/7	4,1	56	56	17	10
2007/8	4,2	58	54	16	10
2008/9	4,5	66	57	16	17
2009/0	4,4	61	57	15	23
2010/1	4,3	53	60	16	8
Výsledek		- 8 mil.t	- 7 mil.t		NULA

Tab.3 Hlavní producenti obilovin v r. 2010. Výpočet z USDA, srpen 2010.

Plodina	světová produkce (tis. tun)	% podíl EU ₂₇ <i>EU=7,1% populace světa</i>	% podíl dalších velkých producentů
Kukuřice	832	6,7	USA 41, Čína 20, Brazílie 6%
Pšenice	646	21,3	Čína 18, Indie 12, Rusko 7%
Rýže nahá	459	0,4	Čína 30, Indie 22, Indonésie 9%
Ječmen	128	42,8	Rusko 8, Ukrajina 7, Kanada 7, Austrálie 6%
Čirok	64	0,9	Nigérie 18, USA 15, Indie 12%
Oves	23	36,3	Rusko 20, Kanada 12, Austrálie 7, USA 7,
Žito	14	61,6	Rusko 18, Bělorusko 10, Ukrajina 4%

Tab.4 Pšenice v ČR a SR. Dle ČSÚ, FSÚ, SŠÚ, Žat. disp.

Ukazatel/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ¹⁾
Výnos pšenice celkem v ČR (t/ha)	4,85	4,56	4,07	5,84	5,05	4,49	4,86	5,77	5,24	5,07
Výnos pšenice celkem v SR (t/ha)	4,01	3,83	3,03	4,80	4,31	3,85	3,82	4,87	4,06	3,24
Cena potr. pšenice v ČR (Kč/t)	3878	3362	3427	3778	2734	3167	4578	5106	2889	3278*

1) Výnos 2010 odhad, * cena za leden až listopad. 2010.

Tab.5 Sladovnický ječmen v ČR a ječmen celkem v SR. Dle ČSÚ, FSÚ, SŠÚ, Žat. disp.

Ukazatel/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ¹⁾
Výnos jarního ječmene v ČR (t/ha)	3,75	3,72	3,91	4,91	4,15	3,55	3,44	4,64	4,23	4,100
Výnos ječmene celkem v SR (t/ha) ²⁾	3,33	3,57	2,99	4,13	3,62	3,48	3,14	4,18	3,45	2,48
Cena slad. ječmene v ČR (Kč/t)	4429	4099	3831	3805	3241	3270	4729	6012	3848	3340*

1) Výnos 2010 odhad * cena za leden až listopad 2010. V SR jde o ozimý a jarní ječmen spolu. 2) Výnos jarního ječmene sólo je nižší o cca 5-10% proti údajům zde uvedeným.

Je užitečné porovnat vývoj cen u hlavních komodit rostlinné výroby ČR (tab. 6). Stejně tak je užitečné vzít do úvahy velké změny v ekonomice světa, kde stále více dominuje význam komodit před virtuální hodnotou různých „bublin“ ať už bankovních, peněžních či realitních. Význam zemědělství sice národohospodářsky nešťastně, ale lokálně z agrárního hlediska podporuje i masivní rozvoj ekobyznysu – obnovitelné suroviny, obnovitelná energie. To vše podporuje především rostlinnou produkci.

Potřeba ječmene je objektivní veličina, stejně jako objektivně nízké jsou zásoby ječmene na skladech světa, hlavně pak EU. U jarního ječmene celkové náklady na 1 ha činí cca 16-20 tis. Kč, když pšenice je nejméně o 10% nákladnější. Ve srovnání s jarním ječmenem je však asi o 15-20% výnosnější, ale současně v delším horizontu je o cca 15% při prodeji levnější. Tato čísla se zdánlivě vyrovnávají a v současnosti cena mluví proti jarnímu ječmeni, například v porovnání s jarní pšenicí.

Tab.6. Vývoj farmářských cen vybraných agrárních komodit. Údaje v Kč/t dle ČSÚ za měsíc prosinec daného roku.

Komodita/Rok	2006	2007	2008	2009	2010*
Pšenice potravinářská	3655	5806	3284	2663	4558
Ječmen sladovnický	3475	6271	4975	3336	4017
Oves potravinářský	3388 ¹⁾	5321 ¹⁾	4753 ¹⁾	2839	5227
Kukuřice krmná	3429	5358	2626	2626	4013
Hrách jedlý	3525 ¹⁾	5309 ¹⁾	6929 ¹⁾	4914	6090
Řepka olejka	7125	8532	8142	6668	8631
Mák semeno	38019	67534	38301	21623	41368
Hořčice bílá, semeno	8578	16104	17443	10411	8979
Semeno lnu technické	8287	12667	13789 ¹⁾	14437 ¹⁾	11081 ¹⁾
Slunečnice nažky	6073	10608	7787	5057	7791
Brambory konzumní pozdní	7108	4329	3098	2762	5909
Cukrovka bulvy	1081	819	817	755	692

* údaje v roce 2010 jsou za měsíc listopad; 1) cena je průměr za 12 měsíců

U potravinářské pšenice, pravděpodobně i u kukuřičného zrna dojde v EU k výraznému navýšení produkce. Jarní ječmen tak má mimořádný prostor k vynikajícímu odbytu a k velkému růstu ceny. Proti vysoké ceně ale budou vystupovat všichni: nákupci, sladovny, pivovary. Produkce ale chybí, náhražky jsou již vyčerpané, pokles výstavu piva je varující. Proto by pěstitelé měli zaset co nejvíce jarního sladovnického

ječmene v sortimentu pivovarsky preferovaných odrůd. Ječmen by se měl pěstovat intenzivně, aby byla ve vysokém výnosu zaručena ekonomika i sladovnická kvalita. Cestu k tomu ukazují další příspěvky v tomto kompendiu. Z hlediska strategie se domníváme, že smlouvy by se měli uzavírat jen na menší část produkce, neboť jen tak je možné zajistit následný růst ceny.

Kontaktní adresa

Prof. Ing. Jan Vašák, CSc., Česká zemědělská univerzita v Praze, tel.: 224382534, e-mail: vasak@af.czu.cz